

INVALIDID

Vigastatud sõja meeste häälekandja

== Ilmub üks kord nädalas ==

TELLIMISE HIND postiga ühe kuu peale 12 Mrk.
Vigastatud Sõjameeste Ühisuse liikmetele (invalididele) —
hinnata.

Väljamaale 10 Mrk. kallim.

Toimetus ja talitus asub Viljandis, Uus tän. № 38. :: Toimetaja kõnetund kella 11—1.e. l. :: Talituse asjaajamine igal ajal.

Üksik number maksab 3 marka

Kuulutused 5 marka millimeeter.

Tellimisi ja kuulutusi võtavad vastu kõik vigastatud sõjameeste
ühisuse osakonnad ja raamatukauplused.

I. aastakäik.

17. novembril 1920.

№ 6.

Uuel alusel.

Kui „Invaliidid“ hakati väljandma, siis oli fiktiivne ja püüdnud, et see ajakiri oleks koitide meie vigastatud sõdurite vahel waimliseks sidemeks ja ühtlasi tutvustaks ta seltskonnale invaliidide seisulorda ja nende eest hoolitsemise küsimust.

Sellest seisukohast mindi välja ja selle järele püüti ajakirja sisu toimetada.

Uga juba 5-da numbri väljandmise järele oli asi selge, et see püüe sellel alusel jähile ei wii.

Gestis on mitu tuhat wigastatud sõdurit, aga „Invaliidid“ tellisid nendest ainult 160 meest.

See näitab selgesti, et „Invaliidid“ niimoodi ei saa olla koitide Gesti wigastatud sõdurite häälekandjaks, nende ühendajaks, waimliseks sidemeks.

Miks invaliidid nii wähe oma häälekandjat on tellinud, selleks wõivad mitmesugused põhjused olla, aga kõige suuremaks põhjuseks oli küll see, et tellimisehind wigastatud sõdurite kohta liig kõrge oli ja ajakirja neile kättesaamatuks tegi.

Wigastatud sõduril, kellel sissetulekut ei ole, on iga mark suur summa ja peab sellejuures enne tõsiselt rehkendama, kas wõib väljaanda või mitte?

Ka ühtlasi numbrid osteti wäga wähe. See tuli sellest, et sisu ei olnud puhtilukirjandusline waid invaliidide hädaolu nähtustega läbipoimitud.

Seltskond jääb, nagu see harilik nähtus on, invaliidide kannatuste vastu külmaks ja osawõtmataks.

Need olid põhjused, miks „Invaliidid“ 5 numbri järele juba umbes 160 tuhat marka kahju sai.

Kolmandal kongressil oli häälekandja küsimus harutusel ja pikema läbirääkimiste järele jõuti ühe-meelsele otsusele, et tarwis on „Invaliidid“ väljandmist jatkata ja selleks peatfid kõik ühisuse osakonnad kaasa aitama.

Legewtoimetajaks walis kongress instruktor-organisaatori A. Suurtask'i, kes ühes Restjuhaturiga pidi väljatöötama uue aluse „Invaliidid“ edasi ilmutamiseks.

Põhjalikul järeldaalumisel on otsustatud, et „Invaliidid“ ei wõi wigastatud sõdurite vahel ialgi selleks waimliseks sidemeks ja ühendajaks olla, kui ta hinnaline on, waid ajakiri tuleb kõigile invaliididele hinnata kätte saata. Ainult wõõrastel tuleks 12 marka kuus maksta, toetuse mõttes.

Tarwilik on ka, et ajakiri tihemalt ilmub — wähemalt ükskord nädalas. Seejuures ei pruugi ta sugugi suure formaabis olla, mis taluks lähets. Ajakirjast peab kõik ilukirjandus välja jääma, kuna ta ametlik ühisuse häälekandja on ja invaliidide eneste ja seltskonna ja invaliidide wahelisi asju ja küsimusi peab harutama.

Kulude kokkuvõtmise mõttes ilmub „Invaliidid“ esialgul 4 leheküljelisena, kui aga aineline jõud kasvab, siis 8 leheküljelisena.

Et see wõimalik oleks ja meie ühisuse ajakiri oma ülesande tõrgusele wõiks tõusta, selleks peawad kõik osakonnad jõudu wõõda kaasa aitama. Pange häälekandja häälts pidusi toime, wõtke tema toetusets wabatahtlikke annetusi vastu jne.

Sis saab „Invaliidid“ tugewaks sidemeks kõigi wigastatud sõdurite wahel ja wõib häält tõsta meie hädade ja raskuste pärast; wõidelda selle eest, et meie digustatud nõuded täitmist leiaksid.

Meie ei juuda enam kauem waitida — elu on äärmiselt raske, wäljatannatamata!

Peame eneste eest välja astuma, feda selgesti ütleva, et meid unustatud, maha jäetud on. Meid peab kord ometi kuulutama!

Selleks ühinege kõik invaliidid oma häälekandja ümber ja toetage teda igal wiisil ja wõimalusel!

Hüüdja hää! seltskonna tuimuse kõrbes!

„Waba Maa“ 249 numbris kirjutab R. Kaasil järgmist:

„Wabaduse sõja inwaliidide toetamisels kõik jõud rakkesse?

Mis oleme meie teinud nende meestele, kes meie wabaduse sõja algul hõisates surma läksid — meie kodulolde taitjeks ja isamaa wabaduse eest! Nendele, kes oma terwise on kaotanud selles wõitluses?

Nad on ära annud kõige kallima, mis inimesel võib olla — terwise. Ja mis oleme meie nende hääks teinud, millega oleme püüdnud seda chwrit tajuda mida anõsid meie tangelased isamaad päästes?

W a b a d u s t e g a, ja sedagi sõja algul!

Need mehed, kes oma werd walades hõisatasid — nad peawad nüüd wigastult, murelikult tulewikku waatama, peawad tihti kibedusega nägema, kus mõned au- ja äri- mehed nende seltsilisi egoistlikelt tagasi tõrjuwad siis, kui need midagi tõõd eht ametit õstima lähewad, sellepärast, et nad on — inwaliidid!

Ja need mehed ei ole weel kunagi meilt wõlatafu nõudnud — nad ei ole meile meelde tuletanud, mis meie kohus oleks. Ei! Nad lubawad weelgi minna, kui kodu- maa nõuab — oma wigastatud liigetega, sest neil on weel, mida nad anda wõiwad: elu.

Nad ei taha meilt midagi, nad saawad meie noore Wabariigi raskest seisustorraft aru ja waitiwad . . . Nad tahawad tõõd teha, ajutawad ühinguid, loolisiid, kus keegi midagi õppida wõiks, mida temal siis tarwis ei olnud, kui liikmed weel terwed olid! Nad strutawad teineteisele käe — tihti wigastatud, üksteisele tuge ja abi pattudes.

Seda waatame meie tuimalt, üksteiselt pealt!

See kõik on raste ülekohus meie inwaliidide wastu ja seda peame heaks tegema wõimalikult ruttu, seda nõuab meie kohus, südametunnistus — kui see weel inimlik on!

Sellepärast seltskond, seltsid: toetame (meie wigas- tatud sõjamehi, ajume neile wõimalikult täie jõuga appi, paneme nende hääks toime korjandusi, pidusi, mille siis- tulet nende koswatus- eht looliasutuste ja perekondade hääks lähets!

Kohalised omawalitijused nõuawad inwaliidide ja nende hääks toimepandawate pidude päält harilikka prot- senta — see komme peaks kaduma, sest nende meeste hääks minewais pennidest on häbistaw osa ära kiskuda.

Mume appi oma wigastatud päästjatele, teeme neile wõimalikuks, et nad mureta ja kibetujeta wõiksid tõõle ajuda sellel pinnal, mida nad oma werd walades wabas- tanud!

See, mida siin wabaduse sõja inwaliidide kohta kir- jutatakse, peaks ka ilma sõja inwaliidide kohta maksma. Mõlemad tarwitawad abi ja mõlemi wastu on seltslonnal pühad kohustused. Ei ole mitte ühed lambad ja teised situd! Wabaduse sõda on lahutamatakt ilma sõjast tingitud.

Järgmine kord sellest pikemalt.

Ametlik osa.

Määrus № 1.

G. W. Wigastatud Sõjameeste Ühifuse ajaloo kirjutamise üle.

§ I.

Ühifuse algusest peale, peab iga osakond täieliku ajaloo kirjutama, osakonna tekkwuse ja tegewuse üle.

§ II.

Alaloolik kirjeldus peab osakonna juhatusel koos- oleku poolt wastu wõetama protokollil põhjal ja siis ühifuse Reikjuhatusel jaadutama, kus juures ühifute juhatusel liikmete isearwamised juure lisatud wõiwad olla, niisama ka osakonna ajaloo kirjutaja wõited.

§ III.

Alaloo andmed peawad järjekindlalt faktide põhjal raamatuna kujunema nii, et piltilik, täieline ülewaade oleks igas osakonnas tema elu üle.

§ IV.

Alaja ühtlustamise ja kawakindla kirjelduse mõttes tuleb ajalugu allpool § 5-das nimetud sündmustikule wastawalt kokkuseadida.

§ V.

Alaloo siis oleks:

p. 1) Kuidas tekkis ühifuse asutamise algmõte ja selle poolt?

p. 2) Ühifuse asutamise aasta ja päew.

p. 3) Kes olid kõige esimesed osakonna asutajad — nende nimed?

p. 4) Liikmete ja toetajate eraldi arw alguses ja siis ajajärguline tõus.

p. 5) Kuidas on seltskond osakonnale wastu tul- nud? Siin tuleb algusest peale kõiki tähtsamaid ette- wõtteid kirjeldada, mis wales osakonna elus mõjuwat rolli mängisid: pidud, kontsertid, korjandused, kõneõhtud j.n.e. Kes nimelt toetas osakonda kõige rohkem tegelikelt eht ainelikelt — pidust osawõtmisega j.n.e.? Kes andis suuremad summad — nimed?

p. 6) Kuidas on omawalitijuste asutused ja riigi wõimu ehitajad osakonna tegewuse wastu olnud? — Kindlad andmed nii hea, kui pahatahtliste nähtuste kohta. —

p. 7) Sgaaastaline kassaseisutord ja sellesse puu- tuwad andmed.

p. 8) Palju osakond wigastatud sõjameestele ra- halist eht teisel näol hinnata abi annud, (näit. abiraha, laenuid, warustus j.n.e.)?

p. 9) Misfugused olid ja on osakonna töõstuse arud, nagu: kurfused, loolid, kauplused j.n.e. ja muutused ärilises seisus ja mis peale oli ja on osakonna majan- dusline elu rajatud? Misfugustest ettewõtetest on kõige suuremat kasu saadud?

p. 10) Arstiabi. Kas anti seda maksuta eht ei? — Palju oli osakonnas raskesti haigeid, kes pikemaajalist ramitsemist tarwitajad?

p. 11) Pensioni saamine. — Kuidas teostati ja kuidas olid osakonna juhatused selle teostamisele abiks?

p. 12) Maasaamine. Kuidas on wallandulogu, maade ülemad inwaliidide nõuetele wastutulnud?

p. 13) Kõik muud, mis osakonna tegewust iseloomustab.

p. 14) Peale ülemal nimetatud küsimuste kohta, jääb osakonna juhatusel õigus selles määrukses mitte ettenähtud sündmisi kirjeldada, kui need osakonna elusse puutuwad.

Tallinnas, 19. mail 1920 a.

Reikjuhatusel Esimees: A. Weiper. Sekretäär: G. Narw.

Cesti Wabariit
Sõjamineisterium.
Sõjawäe Terwishoiu Pea-
walitsus.
25. aprillil 1920 a.
Nr. 7798.
Tallinn.

A r a k i r i.

E. W. Wigastatud Sõjameeste
Ühifuse Reeskjhatusele.

Nr. 307 peale.

Teatan, et ringkirjaliselt korraldasiin sõjawäe haige-
majad sõjainvaliide nende haiguste korral, inwaliidsufe
tunnistuse ettenäitamisel maksuta rawitsemisele ja üle-
walpidamisele wõtta.

Etialgu jääwad tegemusse järgmised sõjawäe hai-
gemajad:

- a) 1. Tallinna Sõjawäe haigemaja, Zuhlenenthalis.
(Kõik haigused).
- b) Kopli Sõjawäe haigemaja. Tallinnas—Koplis.
(Naha ja suguhaigused).
- c) 1. Tartu Sõjawäe haigemaja. Maarja mõisas.
(Kõik haigused).
- d) 3. Tartu Sõjawäe haigemaja (külgehallawad
haigused).
- e) Wiljandi Sõjawäe haigemaja. (Kõik haigused).
- f) 1. Diwiisi Lendfalga haigemaja — Narwas.
- g) 2. Diwiisi Lendfalga haigemaja — Wõrus.
- h) 3. Diwiisi Lendfalga haigemaja — Kundas.
- i) Soomusrongide Diwiisi sidumisefalga haigemaja
— Walgas.

Sõjawäe Terwishoiu Walitsuse ülem (allkiri).
Kantslelei ülem (allkiri).
Asjaajaja (allkiri).

Aguskirjaga õige: Reeskjhatuse esimees (allkiri).

linna ja maakondade walitlustele, Cesti Punase
Risti Narwa Komiteele ja Siseministeeriumi admi-
nistratiiv asjade Peawalitsusele teadaantud on.

Peawalitsuse Abiesimees (allkiri).

Kantslelei ülem (allkiri).

Aguskirjaga õige: Reeskjhatuse esimees (allkiri).

Ringkirjaline. № 1016.

E. W. Wigastatud Sõjameeste Ühifuse kõige
osakondade liikmetele.

Reeskjhatatus teatab, et Ühifuse liikmetele, kes isiklikes
ehl Ühifuse asjus Tallinnasse sõidawad, on awatud wõi-
malus Pikk tän. № 67 (alumisel korral) Reeskjhatuse
ruumides õõmaja jaada.

Esimees: (allkiri)

№ 708

A r a k i r i.

Reeskjhatatus.

6. huulil 1920 a.

Wabariigi Walitsusele.

Pikk tän. 67. Tel. 614.

E. W. Wigastatud Sõjameeste Ühifuse Reesk-
jhatatus pöõrab siinjuures Teie poole palwega, et
Wigastatud Sõjameeste Ühifus, kui heategew asu-
tus, saaks riigi poolt nõuetawast sissetuleku (tulu)
maksust wabastatud.

Lootes, et ühifuse palwe lahket tähelpanemist
leiab

Nj. esimehe I. t. E. Naw.
Sekretääri eest A. Kaplur.
Aguskirjaga õige: A. Weiper.

Cesti Wabariit.

A r a k i r i.

Wabariigi Walitsuse
Kantslelei.

23. oktoober 1920 a.

Wigastatud Sõjameeste

Ühifusele.

№ 7248.

Tallinn.

Teie kirja peale 6. juulist j. a. № 708 tea-
tan Asjade Walitsuse resolutsiooni põhjal, et Raha-
ministeeriumi arwamise järele Wigastatud Sõja-
meeste ühifus, kui heategew ajutus, tulumaksu sea-
duse § 2. p. e. põhjal tulumaksu alla ei läi.

Kantslelei juhataja eest: (allkiri).

Aguskirjaga õige: Reeskjhatuse esimees (allkiri).

A r a k i r i

№ 1127.

20. oktoobril 1920 a.

Otseloheste Maksude
Peawalitsusele.

Et mõnedes asutustes E. W. Wigastatud
Sõjameeste Ühifuse, ja tema abiorganide-osakon-
dade kirjade pealt senini tempelmaksu on nõutud,
palub Reeskjhatatus Otseloheste Maksude Peawalit-
suse seletust: Kas on E. W. Wigastatud Sõja-
meeste Ühifuse ja tema abiorganide-osakondade
kirjad tempelmaksust wabastatud, kui heategewa
asutuste kirjad, nagu see tempelmaksu seaduse
§ 4 B. p. 4 ette on nähtud.

Wisa: ühifuse põhikiri. Esimees Weiper. Selr. eest: Kaplur.

Cesti Punane Rist.
Peawalitsus.

A r a k i r i.

12. juunil 1920 a.

E. W. Wigastatud Sõja-
meeste Ühifusele.

№ 2385.

Tallinnas.

Teie palwe peale 4. juunist j. a. № 324 all,
teatab Punase Risti Peawalitsus, et ta oma koos-
olekul otsufeks on teinud, ühifusele seda maksu, mis
ta Punase Risti heaks wäljaandma on pidanud,
tagasi maksta; palume teid ülesse anda, kui suur
Teie sisetmaks Punase Risti heaks on õlnud.

Peawalitsuse Abiesimees: Bauer.

Asjaajaja (allkiri).

Aguskirjaga õige: Reeskjhatuse esimees (allkiri).

Cesti Punane Rist.
Peawalitsus.

A r a k i r i.

5. novembril 1920 a.

E. W. Wigastatud Sõjameeste
Ühifuse Reeskjhatusele.

№ 5580.

Teie kirja № 1162 peale, Cesti Punase Risti
Peawalitsus, oma koosoleku otsuse järele 4. nov.
1920 a. teatab, et kõik pidud ja muud lõbusused,
mis Wigastatud Sõjameeste Ühifused oma heaks
toimepanewad, Punase Risti heaks wõetawast lõ-
bususmaksust wabastatud on, millest ka kõigile

E. W.

Arakiri.

Rahaministerium
Dtschobeste Malsude
Beawalitus.
28. oktoobril 1920 a.
№ 18094.

Gesti Babariigi Wigastatud
Sõjameeste Ühifuse Rehkju-
hatusele.

Wastufeks Teie kirjale 20. f.l.p. № 1127.
teatab Beawalitus, et E. W. Wigastatud Sõja-
meeste Ühifuse ja tema osakondade kirjawahetus
ametiasutustega tempelmatsust waba on tempel-
maksu seaduse § 4 B. p. 4 põhjal. —

Beawalituse juhataja: (allkiri).

Asjaajaja: (allkiri)

Arakiri õige:

Rehkjuhatuses: A. Weiper.

Osakondade teated.

Baide osakonna heaks

on annetanud: Mäo-Tarbja Rahwa Raamatukogu Selts
2035 mk. 80 pen., M. Veement 100 mk. A. Ahlmann
100 mk., Sintke 100 mk., — Toetajateks liikmeteks
on astunud ja liikmemaksu maksnud: E. Koit 100
mk., Warrifoff 100 mk., E. Johanson 100 mk.,
A. Ahlmann 100 mk., J. Hinnow 100 mk., H. Kõwa
300 mk., J. Septer 100 mk., Sirul 100 mk., Stepanow
100 mk., G. Saas 100 mk., J. Margus 300 mk., Tiku-
wabrik „Baltika“ 1000. mk.

Sekretäär A. Hindreko.

Wiljandi osakonna loterii,

misle loosimine pidi 31. okt. j. a. olema, on walituse
lubaga pikendatud 12. detsembrini. Piletite müük jõuab
soodetawasti selleks ajaks lõpule. Pileti hind ä 5 mk.
l. wõit — 2500 mk., II wõit — 1000 mk. juu.

Kõigile osakondadele.

Mitmed osakonnad saadawad weel, nagu enne
Propaganda toimetonnale, nüüd „Inwaliidi“ toimetusele
osakondade koosolekute protokollidest arakirjad. See on
toimetusele küll juureks abiis meie ühifuse osakondade
edu ja tegewuse, niisama kõige heade ja weade tundmiseks
ja selgitamiseks aga täieliku arakirjade kirjutamine ja
saamine palub hull tööd osakondadele ja teeb kulu.
Zhearanis nõrgematel maa osakondadel, kus palgalisil
sekretääri ei ole, on see juureks raskuseks.

Seba tähelepannes, palub toimetuse, et osakonnad
protokollide arakirjade asemel edaspidi ainult tähtsamast
otjustest, ettewõtetest, tawatjustest, eneste wabelisest ja
seltskonna meeleolust juu. teiteid saadaksid. See oleks
tarwilik materjaal ja tsergem saata.

Kõigile osakondade liikmetele (inwaliididele).

Osakondade juhatusete kätte saadab toimetuse ühifese
päriskirjameid on. Nii siis wõib iga liige osakonna sekre-
tääri juurest oma lehe ise aratuu. Seht on pärisliigetel
hinnata, toetajatel ja wõerastel aga 3 marka nummer.

Kui pärisliige aga soowib, et temale saaks „Inwa-
liid“ isiklikult postikaudu koju kätte saadetud, sellel tuleb
postikulubeks 50 penni numbri pealt toimetusele saata.
Rahke kuu pealt, see on aasta lõpuni kokku 4 marka.
Wõib kaja sees postmarkides saata.

Uued osakonnad.

№ 26. Jõhwi osakond, Wirumaal, Mu-
taguses. Adress: Jõhwi alewis.

№ 27. Wändra osakond, Pärnumaal. Adress:
Wändra postkast 13.

№ 28. Häädemeeste osakond, Pärnu-
maal. Adress: Häädemeeste. Krundi külas Aleksander
Grosenstein.

Kes tahab uusi osakondi asutada,

see pööraku kirjalikult ehk suusõnalikult tarwilikkude ju-
hatuste ja kaasabi saamiseks ühifuse instrktor-organi-
saator A. Suurkask'i poole Wiljandis, uus tän. 38.

Ühifuse instrktor D. Bundt

elab Tartus, Wana Sawi tän. 4., kes nõrgemates oja-
kondades ümber sõidab juhatusi andmas ja korraldamas.
Osakonnad, kes juhatusi oma fikemise elu korraldamiseks
tarwitawad, pööraku tema poole.

Endistele tellijatele.

Et „Inwaliid“ nüüd hoopis uuel alusel ilmub, see
on — kõigile ühifuse liikmetele (inwaliididele) osakondade
kaudu ilmahinnata kätte saadetakse, siis tahab toimetuse
endiste tellijate ettemakstud tellimiseraha sellega ära tasuda,
et neile lähemal ajal ilmutwa ilukirjandusliise albumi
„Põhjatähit“ tasuta saadab

Teistele tellijatele aga, kes ei ole meie ühifuse päris-
liikmed, saadame „Inwaliidi“, uue hinna järele arwates,
seni kui endine tellimiseraha tasa on.

Kirjawastused.

A. K., Põltsamaal. Teie usinus materjaali saatmises on
eestujulik. Tarwitame ajajookul mõndagi wäljawõtteks. Kirju-
tage edaspidi lühedalt kokkuvõttes teie osakonna fikemisest elust,
edust ja kohalike seltskonna meeleolust inwaliidide juhtes.

M. Winnal, Uusnas. Et meie ajakiri uuele alusele ra-
jati ja Tartust Wiljandi üle toodi, sellest tekkis ilmutmises wah-
aeg. Kui osakonnad ja lugejad oma toetusust k'ie arusaamise ja
osawõtmiseega oma häälkandja wastu tunnewad ja täidawad, siis
ei tule edaspidi enam seijatut. Sugege läbi „Endistele tel-
lijatele“.

Jakob Ruidsaar, Saaremaal. Teile seefama wastus, mis
eelmisele wastatud. Ühtlasi palume kaastööd jatkata. Materjaali
fogumine on tarwilik.

Wastutaw toimetaja: August Weiper.

Wäljaandja: E. W. Wigastatud Sõjameeste Ühifus.

Tegew toimetaja: Anton Suurkask.